

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ УКРАЇНИ НА СТАН ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Розвиток сучасної економічної системи України неможливий без постійних перетворень у всіх сферах виробництва та в агропромисловому комплексі зокрема. Для забезпечення ефективного розвитку агропромислового комплексу й конкурентоспроможності його продукції повинні функціонувати такі організаційно-правові форми об'єднань підприємств різних форм власності, які зможуть досягти успіху на національному та світовому рівнях і при цьому сприятимуть безпеці національної економіки. Зокрема, на сьогодні все більшої актуальності набувають питання розвитку агрохолдингів в Україні, їх значення й впливу на стан фінансової безпеки в країні.

Холдинг є сукупністю юридичних осіб, пов'язаних між собою договірними і майновими відносинами, в яких головна компанія здійснює управління діяльністю дочірніх та залежних організацій. Агрохолдинги зазвичай поєднують виробництво, переробку й реалізацію сільськогосподарської продукції.

Створення та діяльність холдингових компаній в Україні регламентується Законом України «Про холдингові компанії в Україні», Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про господарські товариства», нормативно-правовими актами Антимонопольного комітету України.

Основними цілями об'єднання підприємств в агрохолдинги є:

- створення взаємопов'язаних виробничих і збутових систем, що дозволяє безперервно функціонувати всім підприємствам, які входять до його складу, а також меншою мірою залежати від зовнішніх постачальників, зокрема зосередитися на зниженні витрат і фінансових ризиків;

- вдосконалення структури управління, що дає змогу розробляти і розв'язувати стратегічні завдання, які забезпечать розвиток усіх підприємств, які об'єдналися;

- утворення власної мережі з транспортного, логістичного, ремонтного та іншого обслуговування всіх підприємств, що входять до складу холдингу.

Перевагами агрохолдингів над малими сільськогосподарськими виробниками є:

- можливість упровадження нової техніки й технологій;

- відповідність виробленої продукції міжнародним стандартам якості;

- вихід на зовнішні ринки збуту продукції, що сприятиме залученню додаткових грошових ресурсів;

- експорт без посередників, що дасть змогу зменшити ризики та збільшити рентабельність;

– забезпечення висококваліфікованими фахівцями у галузі сільськогосподарського виробництва, економіки, екології та сфері земельних відносин.

Але, незважаючи на переваги агрохолдингів, існують і недоліки. Зокрема, негативними наслідками діяльності вказаних утворень є порушення економічної конкуренції на важливих товарних ринках України, цінова дискримінація дрібних товаровиробників, узгоджені дії, що негативно впливають на фінансовий стан споживачів, рівень тінізації економіки, зменшення бюджетних надходжень.

Учасники агрохолдингу з метою отримання більших прибутків можуть вести спільну координовану діяльність. Така діяльність йменується узгодженими діями. Будь-які узгоджені дії учасників ринку, які реально чи потенційно негативно впливають на ринкову конкуренцію, як правило, заборонені. На сьогоднішній день в Україні має місце негативний вплив узгоджених дій агрохолдингів та інших утворень монопольного типу на зростання цін в окремих ринкових сегментах. Найбільше турбують ціни на продукти харчування, які ростуть великими темпами. Наприклад, недавнє необґрунтоване подорожчання гречки, цукру, олії. У деяких випадках, коли питання стосується великих компаній, Антимонопольний комітет втручається у такі ситуації. Зокрема, здійснюючи постійний моніторинг цін на продукти харчування та проаналізувавши ситуацію, що склалася на ринку соняшникової олії, було рекомендовано ДП «Сантрейд» і ТОВ «Карнел-трейд» утриматися від необґрунтованого підвищення цін на даний продукт найпоширеніших торгівельних марок. Що ж стосується тих товарних ринків, на яких діють значна кількість підприємців, тобто вкрай важко визначити монополістів, то АМКУ обмежується застереженнями оптових постачальників і виробників від необґрунтованого підвищення цін.

Антиконкурентні узгоджені дії вважаються найбільш небезпечним видом порушення конкурентного законодавства, який найважче виявити та довести. Значною проблемою є встановлення саме тих обставин, що мають значення для правильного кваліфікування порушення та об'єктивного його оцінювання. Це стосується визначення тих факторів ринку, які зумовлюють негативні наслідки узгоджених дій, обґрунтування економічної виправданості таких дій з погляду їх сприяння ефективності товарно-грошового обігу та задоволення інтересів споживачів, розвитку технологій тощо. Такі дії безпосередньо чи опосередковано впливають на розбалансованість та фінансову стійкість контрагентів агрохолдингів, уключаючи державу.

Тому, державна регуляторна політика щодо діяльності агрохолдингів має враховувати, що найважливішою ціллю забезпечення фінансової безпеки є досягнення балансу між задоволенням інтересів економічних агентів, у тому числі й шляхом нейтралізації впливу свідомих узгоджених дій світових гравців (держав, транснаціональних корпорацій, субдержавних групувань тощо) та великих корпоративних утворень (холдингів, об'єднань тощо) на національну фінансову та соціально-економічну системи.